

**UCHWAŁA NR ...../ 2017
RADY MIEJSKIEJ W WĄCHOCKU**

z dnia ..... 2017 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego programu wspierania rodziny w Gminie Wąchock na lata 2017 – 2019.

Na podstawie art. 18, ust. 2, pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 446 ze zm.) oraz art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj.: Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.) Rada Miejska w Wąchocku uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się „Gminny program wspierania rodziny w Gminie Wąchock na lata 2017 – 2019” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Wąchock.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

RADCA PRAWNY

Ewa
KLK-380

UZASADNIENIE

Zgodnie z art.176 ust.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 446 ze zm.) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Założeniem gminnego programu winno być stwarzanie warunków do prawidłowego funkcjonowania rodzin, ich wsparcie i rozwój. Gminny program wspierania rodziny w Gminie Wąchock na lata 2017 – 2019 zakłada pomoc rodzinie w prawidłowym wypełnianiu ról opiekuńczych oraz wychowawczych wobec dzieci poprzez;

- analizę sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- działania edukacyjne na rzecz rodziców mające na celu poprawę świadomości rodzicielskich;
- pracę z rodzinami mającą na celu zapobieganie sytuacjom kryzysowym;
- aktywizację społeczności lokalnej na rzecz wsparcia rodziny oraz promowanie działań na rzecz rodziny,

Celem nadrzędnym programu jest zapobieganie wychowywania dzieci przez zastępcze formy opieki.

Do zadań własnych gminy należy również tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych, finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy ponoszonych przez rodziny wspierające, współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W gminie Wąchock od miesiąca lipca 2016 r. jest zatrudniony asystent rodziny, którego zadaniem są działania polegające na wspieraniu rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych.

Z uwagi na powyższe podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia „Gminnego programu wspierania rodziny w Gminie Wąchock na lata 20174 - 2019” jest uzasadnione.

Załącznik do
Uchwały Nr ...../2017
z dnia ..... 2017r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE WĄCHOCK NA LATA 2017 – 2019

Wąchock, wrzesień 2017r

Spis treści

I.	Wprowadzenie.....	3 str.
II.	Podstawa prawna programu.....	4 str.
III.	Diagnoza sytuacji rodzin w Gminie.....	4 str.
IV.	Analiza lokalnego systemu wspierania rodziny.....	6 str.
V.	Cele programu.....	9 str.
VI.	Działania.....	10 str.
VII.	Adresaci programu.....	16 str.
VIII.	Partnerzy programu i ich zakres.....	16 str.
IX.	Źródła finansowania programu.....	17 str.
X.	Przewidywane rezultaty realizacji programu.....	17 str.
XI.	Monitoring i ewaluacja.....	17 str.
XII.	Spis tabel.....	17 str.

I. Wprowadzenie

Gminny Program Wspierania Rodziny wyznacza zespół planowanych działań, mających na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w procesie przywracania zdolności tych rodzin do prawidłowego funkcjonowania w szczególności poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu. Realizacja działań w ramach programu będzie się koncentrować nie tylko na dziecku, ale całej rodzinie również w sytuacji, gdy dziecko zostaje umieszczone poza rodziną naturalną.

Założeniem programu jest wsparcie rodziny naturalnej w fazie, gdy pojawią się w rodzinie okresowe trudności opiekuńczo-wychowawcze jak również w fazie, gdy dziecko musi opuścić własną rodzinę i przebywać w pieczy zastępczej poprzez eliminowanie trudności.

Celem podejmowanych działań z punktu widzenia ochrony dobra dziecka jest wspieranie i pomoc rodzinie ukierunkowana na przezwyciężenie trudności i usamodzielnienie poprzez wskazanie sposobów wyjścia z sytuacji kryzysowych i odpowiednie wsparcie materialne.

Rodzina jest naturalnym, koniecznym i niezastąpionym środowiskiem życia, rozwoju i wychowania dziecka. Pozbawienie dziecka tego środowiska powoduje w jego rozwoju i wychowaniu nieuniknione zaburzenia. Dlatego też ważna jest wczesna interwencja i wsparcie rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji w odbudowaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez ich członków.

Współczesna rodzina boryka się z wieloma problemami, zagrożona jest licznymi czynnikami patologicznymi, które mogą ją czynić dysfunkcyjną. Problemy zagrażające rodzinom to m.in. ubóstwo, bezrobocie, niewydolność opiekuńczo-wychowawcza, alkoholizm, narkomania, przestępczość.

Każdy z tych problemów wymaga odmiennego podejścia i działań specjalistów przygotowanych do pracy z rodziną w jej środowisku lokalnym. W tym celu niezbędna jest koordynacja różnych instytucji i służb wspierających rodzinę. Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez: pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników służby zdrowia, policji, kuratorów sądowych oraz innych instytucji mających kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania.

Praca z rodziną różnych przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny.

Opieka nad pozbawionymi wsparcia najbliższych powinna stanowić trwały element prorodzinnej polityki państwa jak również polityki samorządu lokalnego i nie powinno ograniczać się do sytuacji kryzysowych i oddziaływań interwencyjnych ale do działań o charakterze prewencyjnym, profilaktycznym. Dlatego też istnieje wymóg pomocy rodzinie, pracy z rodziną w jej najbliższym otoczeniu i w różnorodnych formach środowiskowych bez potrzeby odrywania dziecka od rodziny.

Głównym zadaniem i istotą działań pomocowych powinna być ochrona dzieci przed wkraczaniem w zastępczy model opieki. W sytuacjach, gdy rodzina ma trudności z wypełnianiem swoich zadań, może skorzystać z różnych form pomocy w środowisku lokalnym. Ustawa o pomocy społecznej oprócz świadczeń pieniężnych wymienia cały szereg świadczeń niepieniężnych. Jako główne świadczenie niepieniężne wymienia pracę socjalną rozumianą jako działalność zawodową pracowników socjalnych mającą na celu pomoc osobom lub rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu ich zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Tak więc praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w środowisku. Rodzina, w myśl założeń ustawy może skorzystać z poradnictwa rodzinnego, terapii rozumianej jako działania psychologiczne, pedagogiczne, specjalistyczne, mającej na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania zadań.

Dzieci w pierwszej kolejności powinny korzystać z placówek wsparcia dziennego przy równoczesnym współdziałaniu innych form wspomagających rodziców. Dopiero, gdy te formy zawiodą należy zapewnić dziecku opiekę i wychowanie w rodzinie zastępczej, a gdy to niemożliwe w całodobowej placówce opiekuńczo –wychowawczej.

W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej praca z rodziną powinna być prowadzona dalej w celu szeroko rozumianej reintegracji rodziny.

Skuteczna ochrona dzieci i udzielanie pomocy rodzinom może być osiągnięte we współpracy ze środowiskiem lokalnym, w tym sąsiedzkiem, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, Kościołem i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi.

II. Podstawa prawna programu:

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3- letnich programów wsparcia rodziny.

Gminny program wspierania rodziny w Gminie Wąchock na lata 2017-2019 określa zadania własne Gminy wynikające z instytucji rodziny. Opracowanie Programu Wspierania Rodziny w Gminie Wąchock na lata 2017-2019 oraz jego wdrożenie, odpowiada właściwym przepisom prawnym, do których należą w szczególności:

- a) ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz.U. z 2017r., poz.697 z późn. zm.);
- b) ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r., poz. 930 z późn. zm.);
- c) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390.);
- d) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r., poz. 1286 z późn. zm.);
- e) ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. z 2017 r., poz. 783);
- f) ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz. U z 2016 r. poz. 1817 ze zm.);
- g) ustawa z dnia 7 września 1991r o systemie oświaty (tj. Dz.U. 2016 poz. 1943);
- h) Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wąchock na lata 2014 – 2020.

III. Diagnoza sytuacji rodzin w Gminie

Dostępne dane wg stanu na dzień 31.12.2016r. pochodzące ze źródeł własnych Urzędu Miasta i Gminy w Wąchocku oraz dane pozyskane z jednostek organizacyjnych Gminy, w tym Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, statystyki Powiatowego Urzędu Pracy w Starachowicach , jak również dane zawarte w opracowaniach: „Ocena zasobów Pomocy Społecznej na rok 2016 dla Gminy Wąchock” pozwalają na przedstawienie poniższych danych:

- w Gminie Wąchock według stanu na dzień 30.06.2017r. zamieszkuje 6947 mieszkańców, w tym 1127 dzieci wieku 0-18 lat. Liczbę dzieci w poszczególnych grupach wiekowych przedstawi poniższe zestawienie:

Tabela 1 .Liczba dzieci na terenie Gminy Wąchock wg stanu na 31.12.2016r.

Liczba dzieci					
w wieku 0-3lat	w wieku 4-6 lat	w wieku 7-12	w wieku 13-15	w wieku 16-18	Ogółem 0-18 lat
218	181	357	179	192	1127

Źródło: dane UMIG w Wąchocku

- Pomimo otwarcia rynków pracy przez wiele państw członkowskich Unii Europejskiej i związanej z tym migracji zarobkowej mieszkańców gminy ważną kwestią społeczną naszej gminy nadal pozostaje bezrobocie. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Starachowicach według stanu na dzień 31.12.2016r. wynosiła 383 osób w tym 232 osób długotrwale bezrobotnych. Liczę bezrobotnych w latach 2014 - 2016 oraz ich status określa poniższe zestawienie.

Tabela 2: Bezrobocie na terenie Miasta i Gminy Wąchock w latach 2014-2016

Stan bezrobocia na dzień	ogółem bezrobotnych	w tym kobiety	zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	z prawem do zasiłku	Długotrwale bezrobotne
31.12.2014	471	223	22	52	308
31.12.2015	451	212	11	63	255
31.12.2016	383	172	12	37	232

Źródło: dane PUP Starachowice

Z powyższego zestawienia wynika, że w 2016r. odnotowano spadek osób długotrwale bezrobotnych oraz spadek osób zwolnionych z przyczyn dot. zakładu pracy. Bezrobocie pozostaje jednym z głównych powodów ubiegania się o wsparcie w ramach ustawy o pomocy społecznej. Z uwagi na sytuację ekonomiczno-gospodarczą oraz ubogą infrastrukturę osoby w wieku produkcyjnym mają małe szanse na znalezienie stałej pracy na terenie gminy.

W 2016 r. 309 rodzin w tym 500 osoby korzystało z różnych form pomocy społecznej, 111 dzieci z terenu gminy objętych było dożywianiem w stołówkach szkolnych.

Powody trudnej sytuacji rodzin korzystających z różnych form pomocy społecznej przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 3. Powody udzielenia wsparcia przez MGOPS w latach 2014-2016

Powód trudnej sytuacji życiowej	Rok 2014		Rok 2015		Rok 2016	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Ubóstwo	177	264	128	300	139	302
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
Bezrobocie	137	409	119	353	126	327
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego- ogółem	28	121	27	121	24	100
W tym: rodziny niepełne	14	48	15	55	16	57
Rodziny wielodzietne	10	57	9	55	4	26
Przemoc w rodzinie	0	0	1	5	0	0
Alkoholizm	14	22	10	12	13	18
Narkomania	0	0	0	0	0	0

Źródło: dane własne MGOPS w Wąchocku

Analiza danych w zakresie udzielanych świadczeń wskazuje również, że najczęstszymi przyczynami ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej oprócz bezrobocia to, ubóstwo, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych. Prowadzona praca socjalna i obserwacja środowisk

potwierdzają z kolei, że w/w problemy w rodzinach generują inne niekorzystne zjawiska jak: alkoholizm, przemoc, zaniedbania względem dzieci i niezaradność opiekuńczo-wychowawczą. Niezaradność opiekuńczo-wychowawcza rodzin i związane z nią problemy powinny być traktowane priorytetowo, gdyż dotyczą bezpośrednio osób najbliższych, czyli dzieci. Obecny stan prawny oraz diagnoza sytuacji rodzin stały się uzasadnieniem do realizacji zadania w formie zatrudnienia przez MGOPS od miesiąca lipca br. asystenta rodziny, który zajmuje się 11 rodzinami z terenu gminy. Są to środowiska o największym nasileniu problemów opiekuńczo-wychowawczych.

IV. Analiza lokalnego systemu wspierania rodziny

Przed przystąpieniem do planowania działań w zakresie wspierania rodzin należy poznać skalę występujących w środowisku czynników zarówno ułatwiających, jak też i utrudniających osiągnięcie zamierzonego celu, a mianowicie istniejące zasoby instytucjonalne, zasoby ludzkie, sieć instytucji pomocowych i wspierających.

Uznając powyższe i dokonując oceny występujących w środowisku lokalnym zasobów, możliwości i zagrożeń z wykorzystaniem analizy SWOT, która pozwala na wygenerowanie i wskazanie szans i zagrożeń w zakresie wykonania celu głównego programu należy stwierdzić, iż Gmina Wąchock posiada następujący zakres zasobów instytucjonalnych:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąchocku,
- 4 Placówki oświatowe,
- 3 Przedszkola,
- 2 Placówki ochrony zdrowia,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Wąchocku,
- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Wąchocku
- Organizacje pozarządowe i kościelne,
- Radni, Sołtysi i Rady Sołeckie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wąchocku,
- Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Policyjny punkt przyjęć interesantów
- Obiekty sportowe.

Praca z rodzinami naturalnymi prowadzona jest przez pracowników Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąchocku. Wszystkie zadania Gminy w zakresie pomocy społecznej realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej, żadne z zadań nie jest zlecane do realizacji innym podmiotom.

Zadania gminy w zakresie wspierania rodziny określone w obowiązującej od dnia 1 stycznia 2012r. ustawie z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej powierzone zostały również Miejsko-Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Wąchocku.

Analiza danych będących w posiadaniu Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąchocku wskazuje również, że najczęstszymi przyczynami ubiegania się o świadczenia pomocy społecznej jest: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność. Prowadzona praca socjalna i obserwacja środowisk potwierdzają z kolei, że te problemy w rodzinach generują inne niekorzystne zjawiska – alkoholizm, przemoc, zaniedbania względem dzieci i niezaradność opiekuńczo-wychowawczą. Niezaradność opiekuńczo-wychowawcza rodzin i związane z nią problemy powinny być traktowane priorytetowo, gdyż dotyczą bezpośrednio osób najbliższych, czyli dzieci.

Mocne strony to:	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • poparcie działań przez samorząd lokalny, • kompetentna, stale doskonaląca umiejętności i doświadczona kadra instytucji działających na rzecz rodziny, • dobra współpraca z Kuratorami Sądu Rodzinnego, • działalność grupy wsparcia AA, • funkcjonowanie placówek oświatowych na terenie gminy • funkcjonowanie na terenie gminy świetlic wiejskich, • funkcjonowanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, • funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego do spraw przemocy w rodzinie, • funkcjonowanie placówek służby zdrowia, • istnienie placówek kultury i obiektów sportowych, • istnienie bazy lokalowej służącej zagospodarowaniu czasu wolnego rodzin i dzieci , 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca infrastruktura socjalna Gminy (niewystarczająca liczba lokali socjalnych, brak mieszkań chronionych), • brak współdziałania rodziców ze szkołą w zakresie wychowania dzieci, • brak wypracowanych systemów wspomagania działań profilaktycznych, • niewystarczające zasoby kadrowe instytucji działających na rzecz zagrożonych rodzin, • mała świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej, • brak wypracowanych procedur w zakresie przebiegu właściwej komunikacji pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz rodziny, • brak nawyków korzystania z rodzinnego poradnictwa specjalistycznego, • Brak usług poradnictwa specjalistycznego (porad prawnych), • niewystarczająca ilość propozycji spędzania czasu wolnego, • brak socjoterapii dla młodzieży zagrożonej demoralizacją, • braku placówek wspierających (placówek wsparcia dziennego, klubów dziecięcych i młodzieżowych, ognisk wychowawczych), • brak organizacji pozarządowych świadczących pomoc na rzecz rodzin w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, • brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna instytucji służących wychowaniu dzieci, • niewystarczające środki finansowe na realizację zadań.

Zagrożenia	Szanse
<ul style="list-style-type: none"> • trudna sytuacja bytowa rodzin, stałe ubożenie społeczeństwa, • wzrost kosztów utrzymania rodzin, • osłabianie się funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodziny, • zanik więzi i tradycji rodzinnych, „pęd życia”, • rozszerzanie się kręgów ubóstwa (również na osoby pracujące), • negatywne wzorce zachowań społecznych, • bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodzin, • problemy alkoholowe członków rodzin, • problemy zdrowotne utrudniające racjonalną ocenę zjawiska, • brak świadomości problemu i umiejętności szukania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne, • brak możliwości zaspokojenia uzasadnionych potrzeb mieszkaniowych rodzin, • niewystarczające zasoby kadrowe jednostek odpowiedzialnych za realizację zadań, 	<ul style="list-style-type: none"> • Szanse • pozyskanie środków zewnętrznych na realizację różnych form wsparcia dla rodziny, • powołanie asystenta rodziny, pomoc rodzinom przeżywającym trudności w pełnieniu • funkcji opiekuńczo –wychowawczych), • powstanie punktu konsultacyjnego ds. alkoholizmu i innych uzależnień, • utworzenie placówek wsparcia dziennego, • pozyskiwanie i wykorzystywanie środków pozabudżetowych na przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu rodzin zagrożonych (środki EFS, ogłaszane konkursy). • tworzenie nowych form pracy z rodziną zagrożoną i rozwój wolontariatu, • działania edukacyjne kierowane do rodziców, • działania na rzecz aktywizacji zawodowej i społecznej, praca socjalna, • ustanawianie rodzin wspierających, • podnoszenie kwalifikacji przez asystentów rodziny, • zwiększenie aktywności organizacji pozarządowych, • podejmowanie i realizacja programów profilaktycznych dla osób szczególnie ryzyka

- niestabilny system prawny w zakresie wspomagania

- rodziny i pomocy społecznej,

- zbyt szeroki zakres innych zadań powierzanych do realizacji jednostkom odpowiedzialnym za pracę z rodziną,

- demotywacyjny charakter przyznawania świadczeń społecznych

W gminie Wąchock wszystkie zadania gminy w zakresie pomocy społecznej realizuje Miejsko-Ośrodek Pomocy Społecznej, żadne z zadań nie jest zlecane do realizacji innym podmiotom. OPS w ramach własnej działalności prowadzi pracę socjalną z rodzinami z problemem, bezrobocia, niezaradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, uzależnień oraz kieruje osoby uzależnione bądź współuzależnione do GKRPA. Rodziny dotknięte przemocą objęte są działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie i grup roboczych działających przy ośrodku.

Zadania gminy w zakresie wspierania rodziny określone w obowiązującej od dnia 1 stycznia 2012r. ustawie z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej powierzone zostały również Miejsko-Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Wąchocku.

V. Cele programu

Cel główny:

Tworzenie warunków do prawidłowego funkcjonowania rodzin.

Cele szczegółowe:

1. Wsparcie rodzin w wypełnianiu ról opiekuńczych oraz wychowawczych wobec dzieci.
2. Działania edukacyjne na rzecz rodziców mające na celu poprawę świadomości rodzicielskich.
3. Praca z rodziną w celu zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych.
4. Umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin naturalnych.

VI. Działania

Cel szczegółowy 1. Wsparcie rodzin w wypełnianiu ról opiekuńczych oraz wychowawczych wobec dzieci.

Lp.	Działania	Realizator	Koordynator	Okres realizacji	Źródło finansowania
1.	Diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych pod kątem sprawowania funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenie konsultacji ze specjalistami w celu sprecyzowania czynników mających wpływ na dysfunkcyjność rodziny.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąchocku	Dyrektor MGOPS	2017-2019	środki własne realizatorów działania
2.	Praca socjalna oparciu o plan pracy z rodziną i kontrakt socjalny.				
3.	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny poprzez udzielenie pomocy materialnej i rzeczowej zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej i ustawy o systemie oświaty.				
4.	Objęcie dożywianiem dzieci i młodzież realizujących obowiązki szkolny.				
5.	Prowadzenie stałego monitoringu sytuacji rodziny i dziecka przez pracowników socjalnych we współpracy z pedagogami szkolnymi i pracownikami służby zdrowia .				
6.	Opracowywanie i realizacja Gminnych Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii i Przemocy w rodzinie.	UMiG MGOPS	Burmistrz Dyrektor MGOPS		
7.	Udzielenie rodzinom pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej.				
8.	Realizacja szkolnych programów profilaktycznych, edukacyjnych, wychowawczych z zakresu zapobiegania dysfunkcjom w rodzinie.				
9.	Pomoc w wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez organizowanie zajęć pozalekcyjnych w bibliotekach, świetlicach szkolnych i świetlicach środowiskowych.	Placówki oświatowe	Dyrektorzy		
10.	Diagnozowanie zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych dzieci.	Placówki oświatowe	Dyrektorzy		

		Poradnia psych.-ped.				
11.	Stworzenie warunków do powstania świetlic środowiskowych i placówek wsparcia dziennego.	UMiG	Burmistrz			
12.	Organizowanie konkursów i przeglądów artystycznych przez lokalnych animatorów.	Organizacje pozarządowe	Przedstawiciele organizacji			
13.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez kulturę, sztukę i zajęcia ruchowe.	Placówki oświatowe MGOK	Dyrektorzy		2017-2019	środki własne realizatorów działania
14.	Organizowanie kółek zainteresowań, ognisk, zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych mających na celu rozwijanie pasji, zainteresowań i talentów.	MGBP				
15.	Organizacja wycieczek dla dzieci z rodzin zagrożonych	Placówki				
16.	Zapewnienie opieki dzieciom do lat 3 w przedszkolach.	Oświatowe UMiG	Dyrektorzy		2017-2019	
17.	Pomoc w dostępie do konsultacji i specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego i prawnego.	UMiG				
18.	Opracowanie procedur współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami w zakresie udzielania informacji o możliwości skorzystania przez rodziny z danego rodzaju pomocy i o konieczności objęcia rodziny wsparciem i nadzorem	GKRPA				
19.	Rozwój współpracy i koordynacja działań na rzecz szybkiego reagowania instytucji zajmujących się problemem dziecka i rodziny.	Placówki oświatowe SZOZ	Burmistrz			
		Poradnia psych.-ped.	Dyrektor			
		Zespół Kuratorskiej Służby	MGOPS			
		Sądowej	Dyrektorzy			
20.	Promocja inicjatyw lokalnych w zakresie wspierania rodziny i dzieci (pikniki, festyny rodzinne).	UMiG	Burmistrz			
		MGOPS	Dyrektor			
		Placówki oświatowe	MGOPS			
			Dyrektor			

		SZOZ	MGOK	2017-2019	
		Organizacje pozarządowe MGOK MGOBP	Dyrektor MGBP Dyrektorzy placówek oświatowych Przedstawiciele organizacji		
Cel szczegółowy 2. Działania edukacyjne na rzecz rodziców mające na celu poprawę świadomości rodzicielskich.					
Lp.	Działania	Realizator	Koordynator	Okres realizacji	Źródło finansowania
1.	Praca socjalna w kierunku podniesienia świadomości rodzicielskich i kształtowania właściwych postaw wychowawczych zgodnych z normami i wartościami społecznymi oraz ograniczenia własnych dysfunkcji (dot. prowadzenie gospodarstwa domowego, zarządzania budżetem domowym, zabezpieczenia potrzeb pielęgnacyjnych i zdrowotnych dzieci) oraz podejmowanie wysiłków na rzecz ograniczenia własnej dysfunkcji.	MGOPS	Dyrektor MGOPS		
2.	Udział rodzin w projektach, szkoleniach podnoszących poziom samooceny i motywacji do planowania własnej przyszłości, zmiany postaw życiowych, motywujących do poszukiwania i podjęcia pracy zawodowej.				
3.	Szkolenie i podnoszenie umiejętności kadry pomocy społecznej zajmującej się pomocą dziecku i rodzinie. Dostosowanie ilości kadry do pracy z dziećmi i rodzinom.			2017-2019	środki własne realizatorów działania
4.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych zarówno dla dorosłych oraz dzieci.				
5.	Organizowanie szkoleń, prelekcji, porad dla rodziców związanych z działaniami opiekuńczymi oraz umiejętności rodzicielskich, ryzykownych zachowań dzieci i młodzieży, przemocy, w zakresie praw i obowiązków wobec dzieci.	Placówki oświatowe	Dyrektorzy		
6.	Organizacja specjalistycznych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z używaniem alkoholu i innych środków psychotropowych dla pedagogów szkolnych, nauczycieli niezbędna do prowadzenia pracy profilaktycznej i				środki własne

	terapii z dziećmi i młodzieżą.				2017-2019	realizatorów działania
7.	Stałe prowadzenie akcji informacyjnych dla rodziny instytucji i organizacji w zakresie dostępności do poszczególnych rodzajów wsparcia.	UMiG MGOPS Placówki oświatowe SZOZ Poradnia psych.-ped. Organizacje pozarządowe	Burmistrz Kierownik Dyrektorzy Przedstawiciele organizacji			
Cel szczegółowy 3. Praca z rodziną w celu zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych.						
Lp.	Działania	Realizator	Koordynator	Okres realizacji	Źródło finansowania	
1.	Praca socjalna mająca na celu rozpoznanie i korygowanie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.			2017-2019	środki własne realizatorów działania	
2.	Prowadzenie grup wsparcia lub grup samopomocowych. (w miarę potrzeb)					
3.	Zapewnienie usług asystenta rodziny.					
4.	Nawiązanie kontaktu z dziadkami oraz bliższymi krewnymi (pod warunkiem, że są wolni od patologii) w zakresie pomocy rodzinie i dziecku.					
5.	Finansowanie i funkcjonowanie rodzin wspierających.					
6.	Finansowanie kosztów szkoleń rodzin wspierających i asystenta rodziny.	MGOPS	Dyrektor			
7.	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej ,rodzinnym domu dziecka , placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej, interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.					
8.	Zapewnienie osobom uzależnionym i ich rodzinom dostępu do leczenia odwykowego.	GKRPA	Burmistrz	2017-2019	środki własne realizatorów	

9.	Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty. Integrowanie i koordynowanie działań wszystkich instytucji oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Zespół Interdyscyplinarny	Przewodnicząca Zespołu		działania
10.	Monitorowanie zagrożeń dla zdrowia dzieci poprzez kontakt i współpracę placówki służby zdrowia.	MGOPS SZOZ	Dyrektorzy		
Cel szczegółowy 4 Umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin naturalnych.					
Działania					
Lp.		Realizator	Koordynator	Okres realizacji	Źródło finansowania
1.	Pomoc rodzinie, której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami rodzinnymi, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny naturalnej.				
2.	Utrzymywanie osobistych kontaktów dzieci z rodzicami, z wyjątkiem przypadków w których sąd zakazał takich kontaktów.				
3.	Opracowywanie we współpracy z rodziną biologiczną planu pracy, który jest zbieżny z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.				
4.	Wsparcie finansowe rodzin dostosowane do bieżących potrzeb rodziny i możliwości MGOPS.	MGOPS	Dyrektor	2017-2019	środki własne realizatorów działania
5.	Pomoc rodzinom w prawidłowym prowadzeniu gospodarstwa domowego.				
6.	Angażowanie rodziców do ponoszenia współodpowiedzialności za sprawy dziecka (wybór szkoły, zawodu, doping do nauki, do poprawy zachowania).				
7.	Udzielenie pomocy rodzicom biologicznym w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej.	UMiG MGOPS	Burmistrz Kierownik		

Wybór działań zostanie poprzedzony szczegółową analizą sytuacji danej rodziny. Realizacja celów ujętych w programie odbywać się będzie w obszarach profilaktyki, wczesnej interwencji, działań wspomagających i motywujących. Pełna i efektywna realizacja celów założonych w programie będzie możliwa dzięki kompleksowemu spojrzeniu na rodzinę przeżywającą trudności oraz podjęciu systemowych rozwiązań przy współpracy wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

VII. Adresaci programu

Adresatami programu są rodziny wychowujące dzieci, zamieszkujące teren Gminy Wąchock, a w szczególności rodziny przeżywające trudności w sferze opiekuńczo - wychowawczej dotknięte przemocą, problemem uzależnień, zagrożone ubóstwem, rodziny niezaradne życiowo przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz rodziny, z których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej.

VIII. Partnerzy przy realizacji programu i ich zakres

Lp.	Instytucja	Zadania / zakres współpracy
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Udzielanie pomocy i wsparcia w rozwiązywaniu problemów dotyczących rodzin zastępczych oraz rodzin zagrożonych kryzysem. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, w rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Udzielanie wsparcia usamodzielnionym wychowankom wychodzących z pieczy zastępczej.
2.	Policja	Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom i rodzinom na terenie gminy Wąchock. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty. Przeciwdziałanie przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży.
3.	Sąd Rejonowy w Starachowicach III Wydział Rodzinny i Nieletnich	Orzekanie w zakresie prawa rodzinnego i opiekuńczego.
4.	Kuratorzy sądowi	Wykonywanie zadań o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związanych z wykonaniem orzeczeń sądu. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty.
5.	Parafie w Gminie Wąchock	Wspieranie działań w zakresie realizowania programów na rzecz rodziny oraz upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny.
6.	Organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie.	Zagospodarowanie czasu wolnego oraz promowanie aktywności fizycznej dzieci i młodzieży poprzez propagowanie działalności kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej.

IX. Źródła finansowania programu

Zadania ujęte w programie mogą być finansowane w oparciu o:

1. Środki własne gminy.
2. Dotacje z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych gminy z zakresu realizacji zadań wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.
3. Środki pozabudżetowe.

X. Przewidywane rezultaty realizacji programu

1. Wzrost umiejętności opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach.
2. Zwiększanie świadomości rodziców na temat różnych zagrożeń i ryzykownych zachowań dot. dzieci i młodzieży.
3. Zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej.
4. Wzrost świadomości społeczności lokalnej na temat prawidłowych relacji w rodzinach i ich znaczenia dla funkcjonowania społeczeństwa.
5. Rozwój i zacieśnienie współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

XI. Monitoring i ewaluacja

Prowadzenie monitoringu oraz ewaluacji realizacji programu służy sprawdzeniu czy i w jaki sposób zostały zrealizowane założenia programowe.

Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji czy osiągnięto zakładane rezultaty, czy pozwoliły i w jakim stopniu na realizację celów Programu. Sprawozdanie z ewaluacji i monitoringu programu będzie sporządzane co roku. Równoległe prowadzony będzie proces monitorowania programu.

Na zakończenie realizacji programu zostanie sporządzone sprawozdanie końcowe.

XII. Spis tabel

Tabela 1. Liczba dzieci na terenie Gminy Wąchock wg stanu na 30.06.2017r.

Tabela 2. Bezrobocie na terenie Miasta i Gminy Wąchock w latach 2014-2016.

Tabela 3. Powody udzielenia wsparcia przez MGOPS w latach 2014-2017.